Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. în 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unu anu 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brașovu:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anu 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtu abonamentele câtŭ și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 106. Brașovŭ, Joi 11 (23) Maiu 1889.

Brașovŭ, 10/22 Maiu

Alaltaerĭ s'a începutŭ în dieta unguréscă discusiunea asupra bugetului ministeriului de culte și instrucțiune publică. Ea a fostŭ introdusă de către raportorulŭ comisiunei pentru instrucțiune, George Szathmary, prin nisce caracteristice constatărĭ.

Mai întâiu a constatatŭ raportorulŭ, că în ceea ce privesce instrucțiunea în institutele superióre, ea pórtă timbru naționalŭ maghiarŭ și că prin urmare în aceste institute naționalitatea maghiară se póte considera ca asigurată.

Pe terenulŭ instrucțiunei poporale găsesce raportorulŭ că s'au făcutŭ îmbucurătóre progrese, dér regretă, că statulŭ ia parte în měsură prea mică la instrucțiunea poporală. Dintre tóte șcólele poporale statulŭ susține 12 procente numai și între aceste optŭ procente cu limba de propunere maghiară. Va se dică 88 de procente din tóte șcólele poporale ale Ardélului și Țerei ungurescĭ suntŭ susținute de diferitele confesiunĭ, pe cheltuiéla lorŭ nu a statului.

Disproporțiunea acésta la capitlulŭ instrucțiunei poporale ar dori raportorulŭ sě se delăture, décă nu se póte deodată — căcĭ lipsescŭ și baniĭ și altele — celŭ puținŭ succesivŭ, căcĭ „pe terenulŭ instrucțiunei poporale statulŭ are de a împlinì o mare misiune fiindŭ vorba de a se crea între milionele poporațiunei o basă tare *pentru viitorea Ungariă*, și fiindŭ șcóla poporală celŭ mai puternicŭ mijlocŭ alŭ tuturorŭ nisuințelorŭ naționale.“

Aceste cuvinte suntŭ destulŭ de lămurite, dér spre a nu da locŭ nicĭ celei mai micĭ îndoielĭ în privința aspirațiunilorŭ și planurilorŭ maghiare față cu învěțămentulŭ poporalŭ, raportorulŭ a completatŭ constatările sale, arătândŭ, că societatea maghiară a desfășuratŭ pe terěmulŭ crescerei poporului și a asilelorŭ de copii o puternică acțiune „mai alesŭ pe calea Kulturegyleturilorŭ“. Étă, esclamă elŭ, societatea maghiară vede bine câtŭ de multŭ trebue sě se mai facă pe acestŭ terěmŭ.

Dér „deocamdată“ nu suntŭ banĭ în visteriă și de aceea acțiunea statului pe terěmulŭ instrucțiunei poporale stagneză dela 1887 încóce. Cei cu „misiunea culturală și națională“ trebue se-șĭ mai pună poftele în cuiu și sě se mulțămescă și cu cele 8 procente școle poporale de statŭ maghiare.

Acesta este ultima constatare, ce-o face raportorulŭ comisiunei de instrucțiune și ea ne esplică multe, ne esplică mai alesŭ de ce partidele maghiare din dietă au ascultatŭ cu mare liniște și atențiune espunerile ministrului de culte și instrucțiune, conte Albin Csaky, care cu aceeașĭ ocasiune și-a desvoltatŭ programa sa de învěțămentŭ, ne esplică în fine de ce s'au mulțumitŭ cu acéstă programă, deși nu este, după dorința lorŭ, o programă de luptă.

Vomŭ reveni asupra programei d-lui Csaky. Pentru astădĭ amintimŭ numai, că organulŭ d-lui Tisza se grăbesce a esplica, de ce ea nu este o „programă de luptă,“ de ce ministrulŭ nu procede agresivŭ contra confesiunilorŭ, ci asigură, că va respecta „sfera de dreptŭ și de lucrare“ a lorŭ.

„Sě nu ne amăgimŭ“ dice foia tiszaistă. „noi încă nu suntemŭ pregătițĭ de a introduce marĭ inovațiunĭ liberale cu privire la raporturile nóstre cu confesiunile“. „Dér“, adauge numita fóia, „cu tótă deferența pentru nisuințele îndreptățite confesionale, contele Csaky e departe de a jertfi vr'un dreptŭ alŭ statului, elŭ se sémte din contră în tótă puterea cuvêntului ca representantŭ alŭ puterii de statŭ și alu ideei de statŭ“.

Cu alte cuvinte, scopulŭ maghiarisării se urmăresce cu tenacitate, acțiunea se îndréptă însě după mijlóce și împrejurărĭ.

DIN AFARĂ.

Călětoria și căsětoria principelui Bulgariei.

Se anunță din Viena diarului „Standard“, că e vorba în cercurile austriace despre o mare călětoriă ce principele Ferdinand alŭ Bulgariei ar face-o în Europa. Principele ar visita Bucurescii, apoi ar merge la exposițiă. Se dice de asemenea, că va lua în căsětoriă o principesă de Orleans. „Standard“ luândŭ în considerațiă dușmănia ce esistă în privința principelui Ferdinand, ilŭ sfătuesce sě renunțe la acéstă căsětoriă.

Starea de asediu în Bosnia.

După cum comunică o telegramă din Viena, proclamațiunea stării de asediu în Bosnia preocupă tóte cercurile. Câteva diare pretindŭ, că faptulŭ n'are o causă politică, și că trebue sě se vadă în acéstă měsură numai unŭ mijlocŭ de a distruge mai repede bandele de tâlharĭ, carĭ pustiescŭ ținutulŭ. Dér diarulŭ oficiosŭ „Die Presse“ publică în acéstă privință unŭ articulŭ, în care se dice, că décă nisce evenimente grave ar trebui sě isbucnéscă în peninsula balcanică, ar fi mai multŭ în spre Novi-Bazar, în vechia Serbiă séu în Macedonia, decâtŭ în Serbia séu în Bulgaria.

Aceiașĭ diarŭ dice, că la Viena și la Seraievo trebue ca omulŭ sě se țină gata în fie-care di a primi scirĭ alarmate din primele țěrĭ mai susŭ arătate, și că prin urmare, bine s'a făcutŭ de s'a proclamatŭ starea de asediu în Bosnia.

Din parlamentulŭ germanŭ.

Unŭ proiectŭ de lege, care pedepsesce delictele și crimele comise în afară de Germania, s'a depusŭ pe biroulŭ Reichstagului.

In discuțiunea legii asupra asigurărilorŭ lucrătorilorŭ mai mulțĭ deputațĭ vorbescŭ pentru séu contra legii. D-lŭ de Boetticher, respundêndŭ unei declarațiunĭ făcute de conservatorii adversarĭ ai legii, dice că ea stabilesce unŭ ajutorŭ în contra primejdiei socialismului, ea face mai multŭ decâtŭ mijlócele eșite din inițiativa privată.

D-lŭ de Bismark rostì unŭ discursŭ violentŭ. Elŭ dise, că nu crede sě câștige noi aderențĭ la lege. Vorbindŭ de oposiția ce socialiștii o facŭ proiectului de lege, stabilesce o discuțiune între șefii și masa orĭ mulțimea partidului socialistŭ, dicêndŭ că acésta nu numesce deputațĭ socialiștĭ decâtŭ pentru a arăta nemulțumirea ei în contra guvernului. Este evidentŭ, că socialiștii au interesŭ sě impedece orĭ-ce reformă propusă spre a da satisfacțiă unorŭ drepte revindicărĭ. Cancelarulŭ adaugă, că e o ilusiune de a crede, că e posibilŭ sě se găséscă unŭ terenŭ de înțelegere cu socialiștii; aceștia suntŭ totdeuna pe piciorŭ de rěsboiu; ei vorŭ ataca, după cum Francia va ataca pe Germania, când se vorŭ simți destulŭ de tarĭ.

Trecêndŭ la progresiștĭ, d-lŭ de Bismark le imputa oposiția lorŭ sistematică la tóte proiectele guvernului, adăugêndŭ că, décă facŭ o escepțiă în favórea legilorŭ militare, cărora ei le dau sprijinulŭ lorŭ, acéstă escepțiă nu implică, că ei lucréză astfelŭ din patriotismŭ. Acestŭ atacŭ provocândŭ protestărĭ violente din partea progresiștilorŭ, d. de Bismark califică pe întrerupětorĭ de „insolențĭ.“

Cancelarulŭ se întórce în urmă spre conservatorĭ, și imputa câtorva dintrênșii oposiția lorŭ, în care elŭ nu voesce sě vadă decâtŭ o preocupare de interese locale. Elŭ încércă a proba, că agricultura nu e sacrificată industriei. Elŭ dice, că voesce sě exprime opiniunea sa înainte de alegerĭ, pentru ca manoperile electorale sě nu interpreteze tăcerea sa ca resultatulŭ nepăsării cancelarului în privința proiectului de lege. Elŭ îndémnă diferitele grupurĭ sě se separe de intransingențĭ, printre carĭ elŭ citéză pe socialiștii cu carĭ nu se discută, ci se combatŭ.

D-lŭ Bamberger constată, că discuțiunea tehnică rěmăsese politicósă până la intervenirea d-lui de Bismarck, ale căruia atacurĭ pismătărețe le înfiereză, precum și neîncrederea în privința adversarilorŭ sěi. Elŭ critică multŭ proiectulŭ, declară că socialismulŭ monarhistŭ e o utopiă, că alianța celorŭ două principii e incompatibilă, că unulŭ va

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

Progresulŭ

după Jules Simon.[1])

Multe, fórte multe obiecțiunĭ s'au ridicatŭ în contra Exposițiunilorŭ. Obiecțiunea principală, ce li-se face, este că ele suntŭ prea dese. Cum puteți pretinde și afirma, — ni-se dice, — că artele și industriile din 1889 sě difere de artele și industriile din 1878[2]). Ne vețĭ presenta în ceremonii obiecte, pe carĭ le-amŭ věduțŭ deja, cu aceea singură deosebire, că le vețĭ pune pe alte mescióre.

De sigurŭ acéstă obiecțiune ar fi pututŭ fi plausibilă acum o sută de anĭ; ea ar fi fostŭ chiar fórte puternică acum două sute de anĭ. Adĭ însě ea nu mai are nicĭ o valóre; lumea se reînoesce într'unŭ restimpŭ de dece anĭ. Progresulŭ, care mergea cu pașĭ numěrațĭ, s'a încălțatŭ dela revoluțiune încóce cu cisme de șépte milurĭ. Omulŭ nu s'a schimbatŭ multŭ, însě elŭ a schimbatŭ totŭ, ce se află împrejurulŭ sěu.

Mai întâiu a schimbatŭ elŭ raporturile sale față cu cerulŭ. Până acum omulŭ ilŭ putea numai zări; adĭ însě ilŭ vede cu multŭ mai de aprópe, mulțămită puterii nouělorŭ instrumente. Mě îndoiescŭ, că vomŭ ajunge în stare a visita luna; suntemŭ însě aprópe a-i face topografia. In 1878 aveam încă o topografiă a ei fórte confusă. In anulŭ viitorŭ o vomŭ face mai bine. D-lŭ Elisée Reclus se prepară a-i scrie descripțiunea. Acésta va forma primulŭ apendice la Geografia sa universală.

Pămentulŭ era altădată unulŭ dintre cele 4 elemente. Unŭ elementŭ!? Ce însémnă acésta? Adĭ e vorba de nomenclatura corpurilorŭ simple. *Berthelot* descopere unŭ elementŭ, precum *Janssen* descopere unŭ planet.

Pasteur descopere peste totŭ microbĭ. *Pythagora* îi aflase înaintea lui; însě *Pythagora* îi visa, pe când *Pasteur* îi vede. Elŭ nu se mărginesce numai a-i vede; elŭ îi combate și ne dă viéță sterpindu-i. Dela începutulŭ lumii, noi serviamŭ — fără sě ne trécă prin minte — de pășiune la animalcule. Le beam, le respiramŭ, le mâncamŭ, le introduceam din tóte părțile la unŭ locŭ. *Pasteur* a aflatŭ mijloculŭ de a le împedeca pe cele mai marĭ sě între în corpulŭ nostru cu běutura; și la acelea, carĭ intră fără voia lui, le paraliséză acțiunea dirigindu-o. Unŭ omŭ din lume face celŭ mai mare rěu acestorŭ animalcule și celŭ mai mare bine celui mai mare animalŭ, care suntemŭ noi înșine.

Dicŭ, că elŭ împedecă microbii cei mai marĭ de a intra. Cu tóte acestea eu nu potŭ crede în atotputernicia microscópelorŭ sale, precum nicĭ nu potŭ crede în atotputernicia telescópelorŭ, carĭ costă atâtea parale pe D-lŭ Bischoffsheim. Décă apa a trecutŭ prin cele mai bune filtre, atuncĭ se pare a fi liberă și deșértă. Nimicŭ însě nu probéză, că ea n'ar fi locuită de microbĭ cu multŭ mai micĭ, decâtŭ ai D-lui *Pasteur* și carĭ se strěcóră printre instrumentele sale.

Se presupunemŭ pentru unŭ momentŭ, că aceștĭ microbĭ sě fiă așa de inteligențĭ ca noi, sě fiă civilisațĭ și sě aibă microscópe. Póte că s'ar găsi printre ei vre-unŭ *microb-Pasteur*, alŭ căruĭ geniu va descoperi o lume întrégă în ceea ce pentru noi ar fi unŭ atomŭ invisibilŭ, și că ceilalțĭ microbĭ, armațĭ cu alte microscópe, vorŭ pute descoperi alte animale pe carĭ le vorŭ numi cu nedreptŭ „infinitŭ de micĭ“. Și în acéstă hipotesă nicĭ nu se póte prevede, unde trebue sě ne este posibilŭ sě ne oprimŭ. De asemenea, presupunêndŭ pentru unŭ momentŭ, că sórele, împrejurulŭ căruia gravitămŭ, elŭ însușĭ este numai o stea, care face parte dintr'unŭ sistemŭ, alŭ căruĭ centru e unŭ altŭ sóre, putemŭ merge din sóre în sóre fără a ne pute opri vre-odată. Intre aceste două imensitățĭ, între imensitatea mărimii și imensitatea micimii, se jócă sciința ca în domeniulŭ ei naturalŭ.

Și nicĭ că este posibilŭ a nu insista asupra punctului amintitŭ mai adineorĭ à propos de *Pythagora*: și anume, că umanitatea tîněră a visatŭ totŭ ceea ce descopere umanitatea bětrână. Progresulŭ

[1]) Acestŭ articolŭ e luatŭ din: *La Revue de l'Exposition universelle de 1889.*

[2]) Ultima exposițiă în Parisŭ.

distruge pe celalaltŭ, şi că istoria revoluţiunilorŭ ne învaţă, că elŭ e totdéuna învingĕtorŭ. Ḑice în sfĕrşitŭ, că adoptarea proiectului va fi o nenorocire. (Aplause prelungite la stânga).

Exmitropolitulu sêrbŭ Mihailŭ.

O telegramă din Moscva spune, că exmitropolitulŭ sêrbŭ Mihailŭ a plecatŭ către Serbia. La plecarea mitropolitului Mihailŭ, o molţime compactă se îmbulzia în împrejurimile gării, principele Dolgurukoff, membri din aristocraţiă, negustorî şi mulţime de ţĕranî înconjurau vagonulŭ, specialŭ implorândŭ bine-cuvêntările prelatului radiosŭ de acestŭ spectacolŭ carî caracteriseză după dênsulŭ legăturile morale ce légă poporulŭ rusŭ cu celŭ sêrbŭ printre personagiele care însoţiau pe prelatulŭ se observa principele Obolinsky, directorŭ alŭ cancelariei diplomatice.

SCIRILE ḐILEI.

Revoltă de femei. Comuna Porcescî din comit. Sibiiului posede o păşune cu pădure, care în urma unei greşelî s'a trecutŭ în cărţile funduare pe la anulŭ 1850 ca pădure. Consecinţa a fostŭ, că la intrarea în vigóre a legii forestiere au fostŭ separate 700 de jugĕre ca pădure oprită dela păşunitŭ. Locuitorii au remonstratŭ, că terenulŭ le trebue ca păşune, dêr numai atâtŭ au pututŭ obţine, că în locŭ de 700 jugĕre s'au separatŭ 300 de jugĕre. Amărîciunea în comună a fostŭ mare şi la 9 Maiu, când forestierulŭ primŭ a trimisŭ în comună tablele pentru însemnarea pădurei oprite, amărîciunea a isbucnitŭ. Bărbaţii erau ocupaţî la câmpŭ şi acasă se aflau numai femeile. Notarulŭ Bencze luă în primire tablele şi urmarea fù, că femeile se adunară naintea cancelariei comunale, ameninţară pe Bencze şi puseră de se dete alarmă cu clopotele ca se se întórcă bărbaţii lorŭ dela câmpŭ. Ferestrile cancelariei comunale fură sparte, êr notarulŭ şi cancelistulŭ se închiseră în cancelariă. Acéstă stare critică a durată cincî ḑile, până ce casulŭ s'a arătatŭ fisolgăbirĕului şi viceşpanului. Se face cercetare.

***

Camera advocaţială din Alba-Iulia face cunoscutŭ, că advocatulŭ Dr. Lazarŭ Petcu a fostŭ ştersŭ, la cererea sa, din lista camerei.

***

Emblema ungurescă. In privinţa cestiunei aduse pe tapetŭ de deputatulŭ Paul Hoitsy, că pentru ce unele institute de statŭ, ba chiar şi curtea de compturî, folosescŭ embleme de statŭ falsŭ compuse, — la care Hoitsy anume imputa, că în insemnele unguresci de pe tipăriturile oficiale ale curţii de compturî, figureză şi vulturulŭ cu două capete, — scrie „B. Corr.“: E adevĕratŭ, că referitorŭ la întrebuinţarea insemnelorŭ unguresci — chiar la folosirea lorŭ de oficii — încă totŭ se observă abaterî. Vulturulŭ cu două capete, despre care deputatulŭ Hoitsy a făcutŭ imputărî, se întrebuinţéză totuşî chiar şi pe tipăriturile curţii de compturî şi e deplinŭ corectŭ, deşi în aceste unite insemne ale ţĕrilorŭ coróneî ungare, fiăcare din singuraticele amĕrunte nu suntŭ pe deplinŭ corecte. Acelŭ vulturŭ cu două capete însĕ este unŭ insemnŭ alŭ oraşului Fiume. Legislativa, îndată ce va avé pentru acésta mai multŭ timpŭ, se va ocupa cu cestiunea insemnelorŭ unguresci după ce ministru-preşedinte audindŭ părerea academiei unguresci de sciinţe, a societăţii heraldice şi a archivarului ţĕrei, a lucratŭ deja unŭ proiectŭ de lege pentru stabilirea emblemei unguresci pe cale legală.

***

Banî prăpădiţî suntŭ cei 2500 fl., ce i-a dăruitŭ la mórtea sa Carolina Borbely din Cluşiu Kulturegyletului ardeleanŭ. Când atâta sĕrăcime şi atâţia neputincioşî suntŭ, sĕ aruncî banii 'n vêntŭ!

***

Vidre in Oltŭ. Din Reti, comit. Treiscaune, se anunţă, că acolo în Oltŭ s'au vĕḑutŭ vidre şi unui vĕnătorŭ de acolo i-a şi succesŭ sĕ ucidă una din vr'o şese vidre, lungă de $2^1/_2$ urme, cu o codă de $1^1/_2$ urme.

***

Animalŭ antediluvianŭ. „Telegrafului românŭ“ din Bucurescî i-se scrie, că lângă Palota (Mehedinţî) s'au descoperitŭ resturile unui animalŭ ante-diluvian. Invĕţătorulŭ ruralŭ dela numita comună a adusŭ la Severinŭ o falcă din elŭ, care e de o estraordinară mărime.

***

Asociaţiunea studenţilorŭ universitarî din România, secţia Bucurescî, face cunoscutŭ tuturorŭ studenţilorŭ, că înscrierea pentru ţinerea conferinţelorŭ la congresulŭ, ce anulŭ acesta se va ţine la Ploeştî, se face la d-lŭ Dimitrie Georgescu, delegatulŭ asociaţiunei, strada sfinţilorŭ, Nr. 58, numai până la 15 Iunie a. c., pentru ca, conform regulamentului, sĕ se pótă publica subiectele conferinţelorŭ cu trei lunî înainte. Inscrierea se va face trimiţĕndu-se conferinţele în resumatŭ, împreună cu o cerere de înscriere la adresa delegatului. La 15 Iunie înscrierile se vorŭ închide definitivŭ.

***

Societatea bisericescă-literară „Alexi-Şincai“. Membri ordinarî ai Societăţei literare-bisericescî „Alexi-Şincai, din Gherla în 9 Maiu st. n. s'au întrunitŭ în o şedinţă electorală, pentru constituirea noului biurou pe anulŭ societarŭ 1889-90; astfelŭ sub presidiulŭ d-lui Dr. Ioanŭ Popŭ profesorŭ de teologiă şi în presenţa d-lui Eusebiu Cartice, rectorŭ seminarialŭ şi supraveghietorulŭ societăţii şî-au alesŭ unŭ nou birou constătătorŭ din următorii:

Pe Cirilŭ Negruţiu cl. în a. III de preşedinte, pe Ioanŭ Popŭ junior cl. în a. III de vicepreşedinte, pe Aureliu Ciurileanu cl. în a. II de secretarŭ şi notarŭ alŭ corespondinţelorŭ, pe Iosifŭ Onciu cl. în a. III de cassarŭ, pe Traianŭ Deacŭ cl. în a. II de notarŭ alŭ şedinţelorŭ, pe Gavrilŭ Berinde cl. în a. II de bibliotecarŭ, pe Valeriu Muroşianu cl. în a. I de archivarŭ, pe Alexandru Bălianŭ cl. în a. I de controlorŭ.

***

O scenă mişcătore. Din Lugoşŭ cu data de 18 l. c. se scrie: Erî după prândŭ oficerii de honvedî locotenentulŭ Ban, sublocotenentulŭ Kisfaludy şi mediculŭ de regimentŭ Eberhard Klein întreprinseră o preumblare cu trăsura spre Ollosagh. La reîntórcere apróре de fabrica de cărămiḑî, când domnii voiră sĕ trécă peste şinele drumului de ferŭ, deodată rĕslogii automaţî se închidŭ şi trăsura rĕmase încuiată în mijloculŭ şinelorŭ. In acelaşŭ momentŭ trenulŭ deja şueră la o distanţă abia de 300 de paşî şi călĕtorii se credeau apróре pierduţî. In ultimulŭ momentŭ succese totuşî sublocotenentului Kisfaludy ca sĕ facă o întorsătură a trăsurei. In acestŭ momentŭ trenulŭ trecŭ pe lângă trăsură şi rănî numai unŭ calŭ — spre marea mirare a călĕtorilorŭ carî au scăpatŭ numai cu atâta.

Sinodulŭ archidiecesanŭ din Sibiiu.

(Din raportulŭ generalŭ alŭ consistoriului archidiecesanŭ, ca senatŭ epitropescŭ, pe anulŭ 1888.)

IV. *Din fundaţiunea Andronicŭ.* Cu începerea dela 1 Ianuarie 1889 s'au votatŭ:

a) 88 ajutóre à 30 fl. pentru învĕţăcei de meserii . . . 2640 fl.
b) 8 ajutóre à 30 fl. pentru sodalî . . . . 240 „
c) 13 ajutóre à 100 fl. pentru sodalî în condiţiunî a deveni măestri . . . . 1300 „
la olaltă 4180 fl.

In decursulŭ anului 1888 s'au acuiratŭ cu suma de 19,000 fl. v. a. pe séma fondurilorŭ archidiecesane şi anume pe séma fondului generalŭ administrativŭ două case în Sibiu şi anume una în strada Poplăcii sub Nr. 28, êr alta în strada „Spinarea cânelui“ Nr. 33, ce se află în nemijlocită legătură cu edificiile seminariale şi cu reşedinţa archepiscopéscă.

Despre starea averilorŭ bisericescî şi şcolare din archidiecesă, după-ce raţiocinii aşa ḑicêndŭ mai compactŭ încheiate avemŭ numai până la finea anului 1885, êr până la acestŭ intervalŭ s'a raportatŭ în anulŭ trecutŭ Venerabilului sinodŭ, de astădată nu putemŭ înainta conspecte detailate; ne luămŭ însĕ voe a raporta, că în urma disposiţiunilorŭ energice luate au începutŭ a incurge din protopresbiterate mai regulatŭ raţiociniile.

Cu zelŭ laudabilŭ premergŭ protopresbiteratele: Branŭ, Câmpenî, Cohalmŭ, Dobra, Lupşa, Orĕştie şi Unguraşŭ. Protopresbiteratele: Turda, Făgăraşŭ, Giógiulŭ II. Mureşŭ-Oşorheiu şi Agnita şi de astă-dată au rĕmasŭ restanţiere; cele patru dintaiu însĕ au justificatŭ în câtva întrelăsarea, êr celŭ din urmă n'a făcutŭ nicî acésta, de aceea faţă de elŭ s'au luatŭ mĕsurî esceptionale, aplicându-se comisariu consistorialŭ pentru regularea afacerilorŭ raţiociniilorŭ bisericei şi scolare.

Peste totŭ luândŭ, averile bisericescî după raportele protopresbiterale sosite aicî se vĕdŭ asecurate; în deosebî realităţile prin inducerea în cărţile funduarie şi acésta asecurare lipsesce numai în puţine comune, dêr şi acele s'au îndrumatŭ a o îndeplini.

De asemenea s'a dispusŭ şi suplinirea si complectarea planurilorŭ ce mai lipsescŭ la esploatarea pădurilorŭ, ce se află în folosinţa comunelorŭ nóstre bisericescî.

S'au luatŭ mĕsurî pentru insinuarea pretensiunilorŭ ce le au comunele bisericescî şi şcolare în urma rĕscumpĕrării dreptului regalŭ de cârciumăritŭ din partea statului.

Raţiociniile tipografiei archidiecesane nu s'a subşternutŭ şi aşa nu s'au pututŭ revida după cum adecă se indigitase acésta prin conclusulŭ sinodalŭ N-rulŭ 122/1888.

In fine ne permitemŭ a atrage atenţiunea Venerabilului sinodŭ la aceea împrejurare, că dela gimnasiulŭ din Braşovŭ nu incurgŭ percentele după împrumutulŭ de 10.000 fl. v. a. Cu tóte acestea consistoriulŭ deşi a arĕtatŭ acéstă împregiurare oficiolatelor financiare competente, totuşî e constrînsŭ sĕ solvéscă dare de interese după suma de 600 fl. v. a.

Pretinde grabnică regulare datoria aşa numită flotantă, ce cu suma de 6516 fl. 67 cr. cade în sarcina fondului generalŭ administrativŭ şi carea până acum s'a acoperitŭ prin împrumuturî fără interese contrase la celelalte fondurî ale archidiecei şi anume la fondulŭ bisericei catedrale, la fondulŭ şcolarŭ eparchialŭ, la fondulŭ bisericilorŭ şi la fundaţiunea Franciscŭ-Iosefină.

Ţinĕndŭ contŭ de starea actuală a fondurilorŭ archidiecesei şi cu privire la bugetulŭ lorŭ, ce s'a preliminatŭ pro anulŭ 1890, acéstă datoriă nu se mai póte susţine în sarcina fondurilorŭ şi nicî din resursele acelora nu se póte acoperi, şi acésta s'ar puté face numai prin o colectă orî unŭ aruncŭ nou pe comunele bisericescî după cum acésta s'a iniţiatŭ din partea consistoriului prin cercularulŭ din 18 Noemvre 1878 Nr. 1062 plen.

Sinodulŭ eparchialŭ aradanŭ.

Şedinţa VI, 20 Aprilie 1889.

După ce presidiulŭ presentéză unele essibite, deputatulŭ Iuliu Vuia face următórea propunere: considerândŭ că în statulŭ învĕţătorescŭ nu esistă gradaţiunî pentru înaintare, — spre a încuragia zelulŭ învĕţătorilorŭ sĕ se introducă co-

---

în idei nu prea e mare; elŭ este însĕ imensŭ în descoperirî.

Rapiditatea progresului ne frapéză, cu deosebire când descoperirile au o aplicaţiune practică. Sĕ luămŭ de esemplu puterea.

Puterea omului e puţinŭ lucru, ea e forte inferióră puterei calului. Omulŭ s'a făcutŭ stăpânŭ peste calŭ; elŭ s'a deprinsŭ a-lŭ dirigea, şi din acelŭ momentŭ, forţa calului a aparţinutŭ omului totŭ aşa de completŭ, ca şi forţa sa propriă. Inse omulŭ s'a făcutŭ stăpânŭ nu numai pe forţa animalelorŭ. Elŭ a captivatŭ forţa cursurilorŭ de apă, forţa vêntului.

Sĕ privimŭ istoria morilorŭ. La începutŭ au fostŭ numai morişce de mână, după aceea móra mânată de unŭ calŭ; odată s'a opritŭ apa unui rîu şi când i-s'a datŭ drumulŭ ea s'a pornitŭ cu-o forţă de mai multî cai. Nu peste totŭ însĕ esistă rîurî. In ţĕrile lipsite de rîurî se întindŭ în aerŭ mai multe pânze carî suntŭ împinse de vêntŭ şi étă alimentarea oraşelorŭ asigurată prin móra de vêntŭ.

Idea de a întrebuinţa aburulŭ a venitŭ omului numai mai târdiu. *Papin* a muritŭ la 1714. Secretulŭ se găsise, dêr aplicaţiunile erau nule. Aburulŭ amorţise apróре unŭ seculŭ întregŭ, ca obiectŭ de curiositate pentru învĕţaţî şi de indiferinţă pentru mulţime. Adî elŭ este celŭ mai principalŭ auxiliarŭ alŭ omului. Noi trăimŭ în raportŭ perpetuu cu aburulŭ. Elŭ a înlocuitŭ apróре peste totŭ braţele omului, calulŭ, vêntulŭ, forţa rîurilorŭ; elŭ este motorulŭ universalŭ. Elŭ este atâtŭ de amestecatŭ şi atâtŭ de necesarŭ obiceiurilorŭ nóstre, încâtŭ abia ne putemŭ închipui lumea fără elŭ.

Şi cu tóte acestea tóte aplicaţiunile, carî mai că nu ne mai punŭ în mirare, suntŭ abia de erî. Omenii de pe la începutulŭ secolului, generaţiunea nóstră chiar îşî aduce aminte de timpulu, când se ţesea cu mâna apróре peste totŭ. In usinele de ferŭ nu se cunosceau alte ciocane decâtŭ cele de mână. Cei dintéiu au vĕḑutŭ primele vapóre, deórece vaporulŭ cu pânze pusŭ în apă la Parisŭ în 1804 de *Fulton* a fostŭ numai unŭ curiosŭ esperimentŭ. George *Stephenson*, adevĕratulŭ creatorŭ alŭ maşinei de vaporŭ, este contimporanulŭ nostru, mortŭ abia in 1848.

Primulŭ drumŭ de ferŭ construitŭ în Francia a fostŭ linia dela *Parisŭ* la *Saint-Germain*, construită în 1834 de Eugen *Flachat* şi *Clapeyron*. Unulŭ din bărbaţii cei mai marî politicî ai Franciei ḑise atuncî de pe tribună, că acésta e numai o jucăriă, bună pentru a face plăcere Parisienilorŭ, şi că în Francia nu va esista nicîodată o reţea de linii ferate.

Luminatulŭ cu gazŭ esistă în Francia numai dela 1818. *Filipŭ celŭ bunŭ* făcuse în 1786 unele încercărî, carî rĕuşiră a lumina, dêr nicîdecum a se aclimatisa. Luminatulŭ cu gasŭ, instalatŭ oficialŭ numai în 1818, făcŭ drumulŭ sĕu cu încetulŭ. In 1833 tóte uliciórele sĕu mai bine ḑisŭ cea mai mare parte din strade erau încă luminate cu lămpaşe. Incă şi adî se vede într'o ulicióră, care pórtă acelŭ nume de rĕu augurŭ, lămpaşulŭ de care s'a spênḑuratŭ *Gerard de Nerval* în 24 Ianuarie 1855.

Tóte aceste descoperirî, efectuate în ḑilele nóstre, sub ochii noştri, au transformatŭ deja lumea. Se menţionămŭ numai navigaţiunea cu vaporŭ şi căile ferate. De câteva ḑile bulevardiştii noştri au făcutŭ o călĕtoriă de plăcere la *Samarcand*, ceea ce ne reamintesce îndoitŭ cele „O miiă şi una de noptî“. Adî putemŭ pleca din Parisŭ la New-York pentru a încheia o afacere şi ne putemŭ întórce după 25 de ḑile. Adî ajungemŭ la Marsilia totŭ aşa de uşorŭ, precum mergeamŭ altădată la *Saint-Germain*. Roma şi Neapole suntŭ quasi în incinta Parisului. Distanţa dela Parisŭ la Neapole, care odinióră represinta unŭ drumŭ de-o lună împreunatŭ cu marî osteneli, mai represintă adî numai o escursiune de trei ḑile. Lumea vine, aşa ḑicêndŭ, şi se aşédă graţiosŭ dinaintea ochilorŭ noştri, pentru a se pune la disposiţia nóstră. Mulţămită acestei transformaţiunî, comercianţii chinezî au unŭ magazinŭ în *Peking* şi altulŭ în *Parisŭ*.

(Va urma.)

misarĭ didacticĭ permanențĭ pentru esamenele anuale, pentru conferințele practice și pentru grădinele de pomăritŭ.

Sinodulŭ transpune acéstă propunere ambelorŭ consistóre spre studiare ca materialŭ.

Se continuă raportulŭ comisiunei epitropescĭ, carea arată starea fondurilorŭ și fundațiunilorŭ diecesane administrate de senatulŭ epitropescŭ alŭ consistoriului din Aradŭ la finea anului 1888, de asemenea arată comisiunea că scontrândŭ casa consistoriului din Aradŭ s'a convinsŭ, că tóte fondurile și fundațiunile diecesane suntŭ în cea mai bună ordine, că numerariulŭ, libelele și papirele de valóre aflătóre în casele verthaimiane ale eparchiei corespundŭ pe deplinŭ cu diarulŭ casei, ca obligațiunile și tóte documentele se află în cea mai bună ordine.

De asemenea la propunerea comisiunei sĕ ia la conoscință starea fundațiunei „Elena Ghiba Birta“ cu finea anului 1888. La propunerea comisiunei sinodulŭ enunță ca conclusŭ:

Pentru a-se introduce uniformitate și a se pute regula și ține mai ușorŭ în evidență încasarea contribuirilorŭ diecesane, atâtŭ față de parochii, câtŭ și față de preoțĭ, în privința tacselorŭ: contribuțiunea de 1 crucetŭ de sufletŭ, tacsa de 50 de crucerĭ dela cununii, apoi tractele de membru la fondulŭ preoțescŭ și alte competințe, — se aviséză ambele consistóre a pregăti și trimete la tóte oficiele protopresbiterale spre folosire oficiósă diarŭ și carte de evidență, parafate despre datorirea și încasarea la cassa consistorială a sumelorŭ încasate.

Diarile încheiate la finea anului oficiele protopresbiterale sĕ se indatoze a le substerne consistoriului pentru vidimare și provedere cu clausula de aprobare, ér încâtŭ pentru administrarea banilorŭ oficioșĭ se decide, ca sumele întrate se le substernă oficiele protopresbiterale în fie-care lună.

Ședința VII. 20 Aprilie.

Se pune la ordine raportulŭ comisiunei epitropescĭ asupra raportului epitropescŭ dela consistorulŭ din Oradea-mare, și sinodulŭ la propunerea comisiunei ia la cunoscință, că acestŭ senatŭ în decursulŭ anului 1888 a ținutŭ 7 ședințe, în carĭ sub 168 de numerĭ a resolvitŭ tóte obiectele aparținĕtóre la competența sa, și că a luatŭ dispositiunile necesare pentru încassarea contribuirilorŭ diecesane, și că a revĕdută socotelele bisericescĭ.

Comisiunea arată starea fondurilorŭ și fundațiunilorŭ diecesane, administrate prin consistorulŭ din Oradea mare, și sinodulŭ luândŭ acésta la cunoscință, da absolutoriu senatului epitropescŭ dela 1 Ianuarie 1888 până la 31 Decemvre 1888, și totdeodată votéză bugetulŭ consistorului din Oradea-mare pe anulŭ 1889.

Cererea mai multorŭ locuitorĭ din Checheșiu de a li-se vinde o realitate aparținĕtóre fundațiunei fericitului „Teodorŭ Papŭ“, la propunerea comisiunei, făcută prin raportorulŭ Ioanŭ Beleșiu, se transpune consistorului din Aradŭ pentru studiare, avĕndŭ a subșterne în acésta cestiune sinodului procsimŭ o propunere motivată.

Cu privire la propunerea făcută de deputatulŭ Iuliu Vuia de a se organisa conferințele învĕțătorescĭ sinodulŭ decide, ca acéstă propunere sĕ se transpună ambelorŭ consistóre spre studiare.

Cererea comisiunei bisericessĭ Tamasida pentru unŭ ajutorŭ la zidirea bisericei se transpune consistorului pentru resolvire competentă.

Propunerea deputatului Dr. George Popa: ca consistórele sĕ erueze, decă fiecare parochiă șĭ-a primitŭ cu ocasiunea segregării competințele preoțescĭ și învĕțătorescĭ, — se transpune ambelorŭ consistorie pentru efeptuire.

Cererea mai multorŭ parochienĭ din Remetea pentru deplinirea parochiei a doua de acolo, se transpune consistorului pentru resolvire competentă.

Cererea preotului Nicolau Petrescu din Remetea în contra suspensiunei sale dela oficiu se transpune consistorului pentru resolvire competentă.

Cu acésta s'au terminatŭ agendele sinodului.

Corespondența „Gaz. Trans“.

Ghirișŭ F., 22 Aprile v. 1889.

(Corulŭ plugarilorŭ românĭ.) In 10 (22) Aprilie a. c. corulŭ vocalŭ alŭ plugarilorŭ românĭ din Ghirișŭ F., comitatulŭ Bihorului, a datŭ unŭ concertŭ cu bună reușită, care a întrunitŭ unŭ publicŭ frumosŭ. Programa acestui concertŭ a fostŭ următórea:

1) Cuvĕntulŭ de deschidere rostitŭ de conducĕtorulŭ corului, Petru Sĕrbŭ. 2) „Christosŭ a înviatŭ“, quartet întoc. de Nicolae Ștef, esec. de corulŭ mixtŭ. 3) „Căpitanulŭ Romano“, poesiă de V. Alexandri decl. de corist. Petru Pantea. 4) „Cânteculŭ Străinĕtății“, cântat de coriștĭ. 5) ... 6) Câtu-i țera, cântată de George Pantea. 7) Peneșŭ Curcanulŭ, poesiă de V. Alexandri d. de Nicolae Țifra. 8) ... 9) Toma Alimoșu, baladă poporală de V. Alexandri, decl. de Flore Bulcŭ. 10) La arme și Trecerea Dunării, esecutate de coriștĭ. D-lŭ Szepesy Istvan avŭ bunăvoința de a esecuta pe violoncel operetele Stenchen și Czigany Baro. Inceputulŭ a fostŭ la 8 óre séra, ér prețulŭ de intrare s'a lăsatŭ la bunăvoința fiă-căruia. După concertŭ urmà cină comună, apoi jocŭ.

Ne-am bucuratŭ din inimă vĕdĕndŭ că óspeții s'au aflatŭ bine între noi și amŭ petrecutŭ cu toții în cea mai bună armoniă până în dorĭ de di.

In numele corului vocalŭ alŭ plugarilorŭ românĭ din comuna Ghirișŭ F., vinŭ decĭ a esprima și pe calea acésta cea mai profundă a nóstră mulțămită On. publicŭ, care la acestŭ concertŭ alŭ nostru, din 10/22 Aprilie, a binevoitŭ a ne da sprijinulŭ moralŭ participândŭ orĭ trimițĕndu-ne marinimóse ajutóre. Anume au contribuitŭ d-nii:

Nicolau Danŭ învĕț. în Husasĕu 1 fl. Szathmary Kiraly Andor 1 fl. Szepessy Istvan cu on. fam. 3 fl. Vincze Miklos și fiulŭ 2 fl. Szabo Jozsef 1 fl. Czibula Imre fl. toțĭ proprietarĭ din locŭ. — George Chirilă juristŭ din Șepreușŭ 1 fl. Nestorŭ Porumbŭ parochŭ în Tulca cu on. familiă 1 fl. 60 cr. Teodorŭ Vajda parochŭ în Husasĕu cu on. D-nă soțiă 1 fl. Mihaiu Vajda cand. notarŭ în Husasĕu 1 fl. Heucz Mihaly înveț. rom. cat. în Belfiriu 1 fl. Gavrilŭ Bodnariu preotŭ în Bochia cu on. d-nă soțiă 1 fl. Anzer Rozalia din locŭ 50 cr. Nadanyi Jeno cu on. familiă 5 fl. Miskolzy Hugo cu on. d-nă 3 fl. ambii proprietarĭ în locŭ. Sarkany Jozsef preotŭ rom. cat. în Belfiriu 1 fl. Ercsey Gyula din locŭ 1 fl. D-na Ecaterina Vancea n. Vajda notărésă în B. Lazuri 1 fl. D-nii Lazar Pavĕlŭ învĕț. în Tinca 90 cr. Damaschin Serbu parochŭ în locŭ 1 fl. Braunn Mihaly cu soția 2 fl. Gerbner Samu 1 fl. Dicker Leopold cu soția 1 fl. tustrei din locŭ; dela unii poporenĭ 1 fl. 90 cr. D-nii Thamo Janos notar cercualŭ, Sebes Gyula propr. în Tot F. și D-șora Porcsalmy Rozsa din locŭ neputĕndŭ participa nĭ-au trimisŭ câte 1 fl, ér d-nulŭ Biro Gabor adj. notarŭ în Belfiriu 2 fl. Suma: 39 fl. 90 cr. v. a. din care detrăgne u-se spesele de 18 fl. 50 cr. au incursŭ în fondulŭ societății 21 fl. 40 cr.

Tinerii coriștĭ cu mare dorŭ așteptau sosirea și a altorŭ óspețĭ inteligențĭ ai noștri din jurŭ, cu atâtŭ mai vĕrtosŭ, căcĭ drumulŭ și timpulŭ au fostŭ favorabile, dér regretămŭ, că mulțĭ dintre cei învitațĭ nu ne-au onoratŭ cu presența D-lorŭ.

Totŭ cu acéstă ocasiune 'mĭ permitŭ a mai apela la on. publicŭ românŭ, rugându'lŭ a ne sprijinì cu marinimósele sale darurĭ făcute în banĭ orĭ opurĭ în folosulŭ acestui corŭ, binevoindŭ a-le trimite la adresa subscrisului în F. Györös p. u. Tenke. (com. Bihor).

cu onóre:

Petru Serbu,
conducĕtorulŭ corului.

Literatură.

Convorbirĭ Literare din Bucurescĭ, Nr. 1 dela 1 Aprilie conține: Miturile lunare (vîrcolacii), de G. Dem. Teodorescu; Raportulŭ lui Barbu Stirbeiu cătră Kiszeleff (fine); Despre originea Dacilorŭ (urmare), de V. M. Burlă; Zeflemele (rev. umor.), de I. Negruzzi și D. R. Rosetti; Nópte de érna, Serenadă (poesii), de D. C. Ollanescu; La unŭ copilŭ (poesiă), de I. I. Bĕcu; Poesiile d-rei Iulia B. P. Hașdĕu, de A. I. Odobescu; Bibliografiă.

Mulțămită publică.

Onor. D-nŭ Dr. V. Bianu, medicŭ primarŭ alŭ spitalului „Horezŭ“ din Rîmnicu Vîlcea (România), neputĕndŭ lua parte la petrecerea de véră împreunată cu representațiă teatrală de dilentanțĭ arangiată, de inteligința română din Clușiu în 5 Maiu st. n. a. c. în favorulŭ reuniunei de femei ce se înființéză în Clușiu și jurŭ, a binevoitŭ a asigna prin mandatŭ poștalŭ *unŭ napoleonŭ de aurŭ* în folosulŭ amintitei reuniunĭ.

Mulțămindŭ Onor. D-nŭ Dr. V. Bianu pentru morinimosulŭ darŭ, i-se aduce totodată la plăcuta cunoscință, că napoleonulŭ s'a alăturatŭ celeilalte sume spre fructificare.

Clușiu, la 21 Maiu st. n. 1889.

Cassiu Maniu, controlorŭ. **Alexandru Haliță,** cassarŭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulu biuroului de coresp. din Pest)

Berlinŭ, 22 Maiu. Intrarea regelui Italiei s'a făcutŭ cu o festivitate măreață. Trenulŭ curții a sositŭ la 11 óre 35 minute din di. Ospeții au fostŭ primițĭ de împĕratulŭ și de toțĭ prinții. Monarchii s'au îmbrățișatŭ și s'au sărutatŭ de mai multe orĭ. Bismarck salută pe Crispi strîngĕndu'i de mai multe-orĭ mâna. In bubuiturile a 101 tunurĭ, întêmpinațĭ de o colosală mulțime de ómenĭ cu strigăte de „sĕ trăiască“, militarii, carĭ formau spalirŭ, presentară armele între strigăte de „hurra“, monarchii intrară în castelŭ. Regele Umbert se părea mișcatŭ. In castelŭ aștepta împĕrătésa încunjurată de princese, pe óspețĭ, carĭ apoi se duseră la mausoleulŭ din Charlottenburg unde depuseră coróne. Séra la 7 óre a fostŭ prândŭ de galá cu 140 tacâmurĭ.

Zwickau, 22 Maiu. De erĭ s'a proclamatŭ greva în tótă forma.

Bucurescĭ, 22 Maiu. Introducerea succesorului tronului în senatŭ s'a îndeplinitŭ în celŭ mai sĕrbătorescŭ modŭ amĕsuratŭ programului. La salutarea președintelui, prințulŭ Ferdinandŭ mulțămì dicĕndŭ românesce, că 'șĭ va da silința sĕ îndeplinéscă îndatoririle luate asupră'șĭ, luândŭ la cele mai grele probleme de modelŭ pe unchiulŭ sĕu și lăsându-se a fi totdeuna însuflețitŭ de simțĕminte naționale.

Dresda, 22 Maiu. O îngrozitóre ruptură de norĭ a distrusŭ calea ferată pe distanța Zwickau-Mosel. Trenulŭ de marfă a cădutŭ în apă. Conducĕtorulŭ locomotivei și focarulŭ au fostŭ omorîțĭ; în Zwickau s'au înecatŭ 9 inșĭ.

Londra, 22 Maiu. In canalulŭ La Manche s'au isbitŭ doué vapóre engleze, unulŭ din ele s'a cufundatŭ, 20 de persóne s'au înecatŭ.

DIVERSE.

Placă comemorativă. S'a înauguratŭ cu solemnitate, la Livorno, o placă comemorativă a apĕrării orașului în contra Austriacilorŭ în 1849. Serbarea s'a făcutŭ chiar pe loculŭ acela unde s'a spartŭ mai întâiu didulŭ cetății. Cortegiulŭ, cumpusŭ de asociațiunĭ numeróse, a străbătutŭ orașulŭ cu mai bine de cincĭ-decĭ stégurĭ și cu mai multe corpurĭ de musică. Intre aliațĭ!

Sofia lui Lenau. Diarele din Viena anunță încetarea din viĕță, la vĕrsta de șése-decĭ și optŭ de anĭ, a unei femei, care devenise celebră prin spiritulŭ ei mare, prin deosebita-'i frumsețe și prin pasiunea ce o inspirase unui mare poetŭ, lui Lenau. Baronesa Sofia Loewenthal a fostŭ imortalisată sub numele de Sofia de către poetulŭ Lenau, care i-a dedicatŭ cântecele cele mai pasionate ce a scrisŭ elŭ. Compusese și dênsa unŭ romanțŭ intitulatŭ: *Mesalianța.* Era fica consilierului aulicŭ de Kleyle, care fusese prea legatŭ cu archîducele Carolŭ, adversarulŭ lui Napoleonŭ I și căruia îi dictase archiducele o operă de celŭ mai mare interesŭ: autobiografia sa.

O sărutare prețiósă. Intr'o serbare de bine-facere ce s'a datŭ sĕptĕmâna trecută la Viena, la prințesa d'Aremberg, unŭ englezŭ archi-milionarŭ a plătitŭ cu suma de douĕ-decĭ și patru de mii cincĭ sute francĭ permisiunea d'a săruta odată, pe obrazŭ, pe frumósa marchiză de Pallavicini. De ce nu i-a întinsŭ machiza amĕndoi obrazii, sĕ o sărute de douĕ orĭ, căcĭ atuncĭ beneficiulŭ carității ar fi fostŭ și mai mare!

Unŭ donatorŭ anonimŭ a pusŭ suma de 100,000 lire (2,500,000 francĭ) la dispozițiunea Academiei de bele-arte din Londra, pentru construirea unui museu de portrete istorice. Vestea s'a comunicatŭ de lordulŭ Salisbury, care nu scie nicĭ elŭ însușĭ numele omului care dăruesce 2 milióne și jumĕtate artei din țera sa. Se crede, la Londra, că acestŭ donatorŭ ar fi d-lŭ Alexander, unŭ japonistŭ prea cunoscutŭ. Alții punŭ înainte numele lui sir John Pender.

NECROLOGU.

Luisa Triffu născ. Hönig, ca soție; Maria, Emilŭ, Aurelia, Lucreția și Victorŭ, ca fii; Anastasia Triffu ca mamă; Ana, Maria, Sofia, ca surorĭ; Ioanŭ Triffu, cancelistŭ regiu judecătorescŭ, ca frate, cu soția sa Maria născ. Manu, în numele lorŭ, precum și al altorŭ consângenĭ și afinĭ cu inima frântă de durere aducŭ la cunoscință, cumcă multŭ iubitulŭ lorŭ soțŭ, tată, fiiu, frate **Simionŭ Triffu,** notarŭ cercualŭ, după unŭ morbŭ de 4 sĕptĕmânĭ șĭ-a datŭ sufletul sĕu în mânile Creatorului în 3 Maiu st. n. a. c. la órele $\frac{1}{2}6$ séra în alŭ 42-lea anŭ alŭ etății. Rĕmășițele pămĕntescĭ se vorŭ binecuvênta după ritulŭ gr. cat. în 5 Maiu 1889 la órele 4 p. m. și se vorŭ depune spre eternulŭ repausŭ în cimiteriulŭ din Borgo-Tiha.

Borgo-Tiha, la 4 Maiu 1889.

Fiă-i țĕrina ușóră și memoria eternă!

Rectificare In Nr. 102 alŭ foiei nóstre. la resumarea nr. 8 din „Amic. Fam.“ în locŭ de: O dimineță pe „Medieșŭ“ etc., este a se cetì: O dimineță pe Medeșŭ, poesiă de Victorŭ Russu.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 22 Maiu st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.30	Vend.	9.34
Argintŭ românescŭ -	„	9.25	„	9.30
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.35	„	9.37
Lire turcescĭ - - -	„	10.50	„	10.58
Imperialĭ - - - -	„	9.50	„	9.58
Galbinĭ	„	5.52	„	5.58
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	124.—	„	125.
Discontulŭ - - - -	$6\frac{1}{2}$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 21 Maiu st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	102.20
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	97.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	141.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	117.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - - -	105.10
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - - -	105.10
Bonurĭ rurale Banatu-Timișŭ - - -	105.10
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - - -	105.10
Bonurĭ rurale transilvane - - - - -	105.10
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.80
Renta de hârtiă austriacă - - - -	85.90
Renta de argintŭ austriacă - - - -	86.10
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.20
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	144.25
Acțiunile băncei austro-ungare - -	908.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	310.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	308.50
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.60
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.30
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	57.50
Londra 10 Livressterlinge - - - -	117.70

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Nr. 1963–18 9. 41.M.2-2

PUBLICAŢIUNE

referitore la următorele mesuri de dare:

In puterea §§. 16 şi 18 ai art. de lege 44 din 1883, se aduce la cunoscinţă publică, cumcă conspectele mĕsurărei dărei pro 1889, trimise de inclitulŭ inspectorŭ reg. de dare şi anume:

1) Conspectulŭ repartiunei dărei de pămentŭ dela toţĭ posesorii de pămêntŭ;

2) Conspectele de mĕsurare, conţinêndŭ darea după chiria de casă şi darea după classele de cassă;

3) Conspectele mĕsurărei dărei de agonisitŭ de clasa I, II, conţinêndŭ darea pentru servitorulŭ supusŭ dărei, darea pentru meseriaşĭ fără calfe, darea diurniştilorŭ etc.; mai departe conspectele dărei posesorilorŭ de casă şi de pămêntŭ de a II classă;

4) Conspectele asupra dărei de agonisitŭ de a III classă statorite, conform art. de lege 44 din 1883 §. 11, dinpreună cu arunculŭ generalŭ asupra dărei de venitŭ pe durata de 3 anĭ pentru industriaşĭ, meseriaşĭ, neguţătorĭ etc. etc.;

5) Conspectele mĕsurărei dărei de agonisitŭ de a IV classă, conţinêndŭ funcţionarĭ cu unu salariu anualŭ, seu cu plată, seu acei carĭ capĕtă o pensiune seu gratificatiune; mai departe: amploiaţii şi servitorii de statŭ, municipalĭ, comunalĭ şi privaţĭ etc. etc.

6) Conspectele mĕsurărei aruncului generalŭ a dărei de venitŭ după darea de casă şi cea de pămentu;

7) Conspectele de mĕsurare, conţinêndŭ darea după cametele dela capitale şi darea după rente;

8) Conspectele de mĕsurare suplementare pro 1889, conţinêndŭ filialele de afacerĭ înfiinţate seu schimbate în decursulŭ anului 1888, şi a' tuturorŭ celorlalte întreprinderĭ, carĭ aducŭ folóse, aparţinĕtóre dărei de agonisitŭ de a III classă:

9) In fine conspectele de mĕsurare a dărei asupra acelorŭ întreprinderĭ şi reuniunĭ, carĭ suntŭ îndatorate a'şĭ publica socotelile — se află la subscrisulŭ oficiolatŭ în decursŭ *de 8 ḑile, adecă din: 18 inclusive 25 Maiu a. c. înainte de prânḑŭ dela 8—12 óre şi după prânḑu dela 3—5 óre*, spre examinare din partea fiecărui.

In contra dărei statorite în aceste conspecte de mĕsurare sub Nr. 1, 2, 3, 5, 6. 7 şi 9 se potŭ aşterne eventualele recurse la incl. magistratŭ orăşănescŭ, adresate comitetului administrativŭ.

1) Recursele din partea acelorŭ supuşĭ dărei, carĭ în decursulu anului trecutŭ au fostŭ supuşĭ uneia din speciele amintite de dare,— au ca sĕ se aşternă în decursŭ *de 15 ḑile i. c. până inclusive 3 Iulie a. c.*

2) Recursele din partea acelorŭ contribuabilĭ, cărora în decursulŭ anului 1889 pentru prima óră s'a prescrisŭ una din speciile amintite de dare, — au ca sĕ se aşternă în decursŭ *de 15 ḑile, începêndŭ cu ḑiua introducerei dărei lorŭ* în libelulŭ pentru solvirea dărei.

Recursele aşternute după terminele amintite se respingŭ ca recurse întârḑiatŭ aşternute.

Se aduce mai departe la cunoscinţa generală, cumcă pertractările comisiunei mĕsurărei dărei defipte pentru an. 1889 se vorŭ *ţinea în casa sfatului din piaţă dela 27 Maiu până inclusive 1 Iunie a. c.* în următórea ordine:

In 27 Maiu: dulgherii, măsarii, sculptorii de lemnŭ, moşele, tinichigii, curăţitorii de maţe, fabricanţii de córde, birjarii, papucarii, cismarii, strungarii, fotografii, pictorii, friserii, cărătorii de năsip, cărăuşii, speditorii, fabricanţii articolelorŭ de lemnŭ, turnătorii de gipsŭ, pălărierii, posesorii caselorŭ de prostituţiune şi rotarii, dela punctŭ 1—55 alŭ conspectului de mĕsurare;

In 28 Maiu: Comersanţii şi sfârnarii dela punctulŭ 56—91 din conspectŭ;

In 29 Maiu: cârciumarii, cafegii, dătătorii de costŭ şi birtaşii dela punctulŭ 92—149 din conspectŭ;

In 31 Maiu: făurarĭ, ḑidarĭ, petrarĭ, tipografĭ, morarĭ, măcelarĭ, afumătorĭ, orologierĭ, brutarĭ, schimbătorĭ de parale, pilarĭ, croitorĭ, cojocarĭ, ţesĕtorĭ, instructorĭ, privaţĭ, advocaţĭ, agenţĭ, antreprenorĭ, musicanţĭ ţiganĭ, vendĕtorĭ de zarzavaturĭ, vênḑĕtorĭ de vechiturĭ, arendaşĭ de birturĭ, de berării, de redoute şi de pămêntŭ dela punctulŭ 150—204 din conspectŭ;

In 1 Iunie: Intreprinderile şi reuniunile pentru aşternerea publică de socotelĭ induse ulteriorŭ în conspectele de mĕsurare.

Totŭ asemenea se póte examina la subscrisulŭ oficiolatŭ conspectulŭ asupra ordinei pertractărilorŭ dărei şi fiecărui 'i stă în dreptŭ, ca atâtŭ pentru sine câtŭ şi pentru alţii sĕ 'şĭ facă observaţiunile asupra respectivei dărĭ.

Astfelŭ de observaţiunĭ se potŭ aşterne scripturistice în decursulu amintitelorŭ 8 ḑile i. e. din 18—25 Maiu a. c. inspectoratului reg. de dare, mai târḑiu însĕ comisiunei mĕsurărei de dare.

Spre scopulŭ prescrierei dărei pro 1889 se provocă în fine toţĭ acei supuşĭ dărei, ca sĕ se presenteze cu libelele de dare la subscrisulŭ oficiolatŭ de dare.

Braşovŭ, în 15 Maiu 1889.

Oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare.

Schimbare de localŭ!

Am onóre a face cunoscutŭ multŭ onor. publicŭ din oraşŭ şi din provincia, că mĭ-am strămutatŭ salonulŭ meu de frisatŭ şi tunsŭ din **Strada Căldărarilorŭ** în

TÊRGULŬ GRÂULUI, CASA No. 558.

a Eforiei rom. gr. or.

Salonulŭ este întocmitŭ cu totŭ comfortulŭ, corespunḑĕtorŭ spiritului timpului, şi 'mĭ voiu da tótă silinţa sĕ corespundŭ tuturorŭ cerinţelorŭ, ce mi se vorŭ face din partea d-nilorŭ clienţĭ şi d-nelorŭ cliente şi care cadŭ în specialitatea mea cu cea mai strictă solidaritate şi punctualitate.

Mulţămindŭ fórte pentru încrederea, ce mi s'a datŭ până acuma în mĕsură atâtŭ de mare, mĕ rogŭ ca şi d'aci 'nainte sĕ mi se conserve aceea neschimbatŭ, şi totdeuna mĕ voiu sili sĕ mĕ aratŭ vrednicŭ de ea.

Rugându-mĕ pentru o câtŭ mai numerosă clientelă semnesŭ cu înaltă stimă

Ioanŭ Pasztori,
friserŭ.
Têrgulŭ grâului.

74,4—3

Deschidere de băi.

Am onóre a încunosciinţa pe P. T. publicŭ că la **19 Maiu a. c. voiu deschide băile calde din**

GEOAGIU-FEREDEU,

care conţinŭ ferŭ, iodŭ şi puciósă şi suntŭ de o excelentă eficacitate vindecătóre.

Avêndŭ în vedere plăcutulŭ aerŭ de munte alŭ acestorŭ băi, frumósa şi încântătórea-le regiune, promenăḑile lorŭ rĕcoritóre de o extindere de milurĭ întregĭ, parculŭ celŭ frumosŭ, noua arangiare practică şi mai alesŭ vechiulŭ lorŭ renume de cură, suntŭ întru adevĕrŭ unele din cele mai avantagióse şi mai ieftine băi.

Odăi góle, precum şi din nou cu multŭ comfortŭ arangiate, bucătărie excelentă cu preţuri moderate şi serviciu prompt.

In tótă ḑiua comunicaţiune comoadă cu gara şi pentru óspeţii din provincie.

Voiu face totŭ ceea-ce îmĭ stă în putere pentru de a face óspeţilorŭ plăcutŭ sesonulŭ de băi.

Comande de locuinţe precum şi informaţiunĭ mai îndetaliate dă cu promptitudine

Gabriel Csösz,
arendatorŭ de băi.

75,2—2

Cătră onoraţii cetitori!

„Gazeta Transilvaniei“ a întratŭ în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenţei sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă şi de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭḑecea a esistenţei sale suntŭ cea mai viuă şi mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică şi naţională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ şi condusŭ de iubirea de patriă şi de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ maĭ multŭ cerinţelorŭ timpului şi trebuinţelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei“* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu preţulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érăşĭ cu acelaşĭ preţŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugaţĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulţite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putinţă spre a aduce îmbunătăţirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ şi în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ se-şĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătăţirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca niciodată până acuma, posiţiunea ḑiaristicei nostre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemenţă aşa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre şi amende în banĭ o împiedecă în munca şi stăruinţele ei de a da pe faţă tóte nelegiuirile prigonirile şi asupririle şi de a lupta pentru recâştigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energia şi sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei“* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putinţă ca principiile salutare naţionale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până şi în coliba ţĕranului.

Conduşĭ de aceste vederĭ, amŭ introdusŭ şi cu începerea anului acestuia mai multe esenţiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decişĭ a cultiva mai multŭ şi unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ putŭtŭ da atenţiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbaţĭ cu cunoscinţe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la foia nostră, aşa ca materialulŭ ce'lŭ va conţine sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ şi acomodatŭ trebuinţelorŭ poporului, nu numai pe terenulŭ politicŭ, literarŭ şi socialŭ, ci ţinêndŭ deopotrivă sémă şi de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educaţiunei şi higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autorităţile cu carĭ vine mai desŭ în atingere şi alŭ trebilorŭ sale financiare şi comerciale.

Afară de aceea câştigându ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa preţului lui — şi astfeliu sciind că se semte trebuinţa de a i se face cu putinţă orĭ şi cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele şi trebuinţele lui, **dela anulŭ nou 1889 încóce amŭ mărită în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausuri numerele nóstre cu data de Duminecă şi sĕ le întocmimŭ şi sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ şi ce cetitorŭ şi sĕ se pótă abona şi separatŭ.**

Amŭ deschisŭ der abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei“*, care deşi mai bogată în materialŭ, va costa ca şi până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* şi în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, amŭ deschisŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă ale „Gazetei Transilvaniei“*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonaţii noştri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putinţă în cercu'u domniilorŭ lorŭ pentru lăţirea „Gazetei Transilvaniei“ precum şi pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona şi separatŭ.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovu.